

Załącznik do Informacji na Zarząd
Województwa Mazowieckiego
z dnia
w sprawie założeń aktualizacji Planu
Zagospodarowania Przestrzennego
Województwa Mazowieckiego

Założenia aktualizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

---

Warszawa, październik 2011

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie

SPIS TREŚCI:

WPROWADZENIE	3
I. TENDENCJE ZMIAN I PROCESÓW W PRZESTRZENI WOJEWÓDZTWA	4
II. KSZTAŁTOWANIE STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA	5
III. POLITYKI PRZESTRZENNE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO	6
IV. KOLIZJE PRZESTRZENNE I KONFLIKTY SPOŁECZNE.....	15
V. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU WOJEWÓDZTWA I POLITYKI PRZESTRZENNE.....	17
TABELA – CELE ROZWOJOWE WOJEWÓDZTWA I POLITYKI PRZESTRZENNE	18

WPROWADZENIE

Niniejsze *Założenia* są efektem drugiej fazy prac nad aktualizacją Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, rozpoczętych na podstawie Uchwały Nr 166/10 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 11 października 2010 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, która została podjęta po dokonaniu oceny aktualności planu dotychczas obowiązującego.

Pierwsza faza prac polegała na opracowaniu *Założeń programowo-organizacyjnych aktualizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego*, które Zarząd Województwa Mazowieckiego przyjął 19 lipca 2011 r. Sporządzenie tego opracowania wynikało z potrzeby dokonania interpretacji stosownych zapisów *Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, i skonkretyzowania wymogów metodologicznych planowania strategicznego, poprzez określenie m.in.: metod realizacji zadań, procedury uspołecznienia i partycypacji społecznej oraz harmonogramu zadań.

Obecnie, w związku z dalszym etapem prac nad aktualizacją *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego* oraz równoległe prowadzonymi pracami nad aktualizacją *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego*, a także rozpoczynającymi się konsultacjami społecznymi nad tymi dokumentami, istnieje potrzeba przedłożenia wstępnych propozycji założeń polityki przestrzennej na Mazowszu, rozumianych jako hipotezy Planu, które będą podlegały weryfikacji w dalszych fazach procesu planistycznego. Hipotezy te zostały przedstawione w następującym układzie zagadnień:

- tendencje zmian i procesów społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w województwie;
- określenie struktury przestrzennej regionu;
- określenie polityk przestrzennych *Planu* jako kierunków działań adresowanych do obszaru całego województwa;
- identyfikację głównych kolizji przestrzennych i konfliktów społecznych;
- zestawienie polityk przestrzennych planu z celami strategicznymi rozwoju województwa.

Tematy te warunkują realizację celu głównego *Planu* jakim jest określenie polityki przestrzennej dla województwa mazowieckiego, polegającej na:

- optymalizacji rozmieszczenia w przestrzeni inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym;
- ukierunkowaniu działań dotyczących rozwoju gospodarczego, postępu cywilizacyjnego, kultury i ochrony środowiska, poprzez uwzględnianie uwarunkowań, szans i zagrożeń wynikających ze zróżnicowanych cech przestrzeni województwa;
- wpływaniu na zachowania przestrzenne podmiotów gospodarczych, tak aby były one zgodne z ogólnymi celami rozwoju województwa.

Polityka przestrzenna województwa może być określana i realizowana jedynie w ramach ogólnej strategii rozwoju. Z drugiej jednak strony polityka przestrzenna jako polityka ponadsektorowa wskazuje na przestrzenne uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego, a tym samym ukierunkowuje ogólną strategię rozwoju. Z punktu widzenia możliwości prowadzenia polityki wojewódzkiej musi więc istnieć spójność strategii rozwoju województwa i planu zagospodarowania przestrzennego. Wojewódzka polityka regionalna i wojewódzka polityka przestrzenna są współzależne, gdyż są one w swojej istocie pochodną

strategicznych celów rozwoju i razem współtworzą zintegrowany system planowania strategicznego. Stąd też przedstawiony materiał uwzględnia ustalenia *Założeń aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego*, a zapisane w niej cele będą realizowane poprzez polityki przestrzenne Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.

I. TENDENCJE ZMIAN I PROCESÓW W PRZESTRZENI WOJEWÓDZTWA

W świetle wykonanej *Oceny Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego*, przyjętej Uchwałą Nr 1844/381/10 Zarządu Województwa Mazowieckiego w dniu 14 września 2010 roku, a następnie Uchwałą Nr 165/10 Sejmiku Województwa Mazowieckiego w dniu 11 października 2010 roku – województwo mazowieckie charakteryzuje się następującymi cechami i zjawiskami:

1. Utrzymuje się, a nawet umacnia pozycja województwa mazowieckiego, jako regionu generującego największy PKB, głównie za sprawą dynamicznie rozwijającej się Warszawy i jej obszaru metropolitalnego.
2. Utrwała się ranga podregionów w poziomie rozwoju (poza Warszawą najsilniejszymi są: warszawski zachodni i ciechanowsko-płocki, a najsłabsze – radomski i ostrołęcko-siedlecki); w układzie ponadregionalnym dostrzegalne są procesy konwergencji (zwłaszcza w odniesieniu do warszawskiego zachodniego i w mniejszym stopniu, ciechanowsko-płockiego).
3. Wzrasta znaczenie procesów metropolizacji, przede wszystkim poprzez wzrost koncentracji kierowniczych funkcji gospodarczych w Warszawie i zmianie jej relacji z otoczeniem regionalnym, które jest dostarczycielem cennych terenów przyrodniczych, przeznaczonych pod zabudowę, ale jednocześnie jest miejscem rozwoju funkcji gospodarczych i metropolitalnych (szczególnie powiaty położone w część południowej i zachodniej od Warszawy).
4. Metropolia warszawska jest biegunem wzrostu, ale procesy dyfuzji rozwoju docierają do obszarów położonych w promieniu 30-40 km od centrum.
5. W wyniku procesów polaryzacji i metropolizacji tracą na znaczeniu ośrodki subregionalne: Ciechanów, Ostrołęka, Płock, Radom (w mniejszym stopniu Siedlce), ale także obszary uznane w *Planie* jako obszary największych wpływów aglomeracji warszawskiej, nie będące w bezpośrednim sąsiedztwie Warszawy i wymagające dotychczas najmniejszej interwencji zewnętrznej. Ośrodki subregionalne są nadal elementami węzłowymi w przestrzeni województwa i ośrodkami równoważenia rozwoju, ale zasięg ich oddziaływania ulega ograniczeniu.
6. W województwie mazowieckim nie został wystarczająco wykształcony udział czynników dekoncentrujących (wzrost dochodów w obszarach pozametropolitalnych, zmniejszenie czasu dojazdów czy znaczący poziom rewitalizacji ośrodków powiatowych).
7. Istnieje konieczność ponownego zdelimitowania obszarów problemowych województwa, określenia ich specyfiki rozwojowej oraz szerszego spektrum działań

kierowanych do tych obszarów, szczególnie peryferyjnych, wykorzystując i wspomagając ich własne endogeniczne czynniki, stanowiące determinanty rozwoju.

8. Tempo i skala tych inwestycji jest niedostosowana (zbyt wolna i zbyt mała) w stosunku do potrzeb zmian rozwoju społeczno-gospodarczego. Wolne tempo realizacji zakładanych zadań inwestycyjnych wynika przede wszystkim z niewystarczających nakładów finansowych (a także dużych i wieloletnich zaniechań), wydłużonej procedury przygotowania inwestycji związanej z wymogami m.in. środowiskowymi, społecznymi, unijnymi.

Problemy rozwojowe województwa wskazują, że dotychczasowa struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa nie jest efektywna gdyż:

- odznacza się zbyt niskim poziomem spójności wewnątrzregionalnej, utrudniającym dostępność oraz wykorzystywanie endogenicznych czynników rozwoju;
- nie zapobiega w wystarczającym stopniu procesom polaryzacji i dwudzielności województwa;
- stwarza bariery rozwoju, przez co ogranicza konkurencyjność województwa w układzie europejskim i wewnątrzregionalnym.

II. KSZTAŁTOWANIE STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA

Z punktu widzenia cech rozwoju województwa mazowieckiego oraz zagospodarowania przestrzennego wskazane jest kształtowanie struktury policentryczno-pasmowej, wykorzystującej zwornikowe położenie województwa mazowieckiego w układzie europejskim, szczególnie na kierunkach północ-południe i wschód-zachód.

Tak zdefiniowany model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa mazowieckiego implikuje następujące rozwiązania i kierunki działań:

1. Zwornikowe położenie województwa na przecięciu ustanowionych trzech europejskich korytarzy transportowych na kierunku północ-południe i wschód-zachód stanowi podstawę realizacji tej polityki. Połączenie korytarzy północ-południe (I i VI korytarz TEN-T – inicjatywy *Via Carpatia*, *Via Baltica*, *Rail Baltica*, *Baltic-Adriatic*) i wschód-zachód (II korytarz TEN-T) na terenie województwa mazowieckiego stanowi szansę ukształtowania na Mazowszu silnego obszaru węzłowego w sieci powiązań transportowych wewnątrz UE i kluczowego dla budowania potencjalnego nowego obszaru rozwojowego na wschodzie Wspólnoty. Połączenia między krajami basenu mórz Bałtyckiego, Czarnego i Śródziemnego oraz z krajami Europy Zachodniej stanowią szansę dla Mazowsza jako regionu stanowiącego multimodalny węzeł transportowy oraz wytworzy „Wschodnią Bramę” Unii Europejskiej.
2. Odejście od koncentrycznego modelu sieci transportowej, szczególnie drogowej, na rzecz układu koncentryczno-obwodowego, gdzie trasy obwodowe z jednej strony będą służyć odciążeniu węzła warszawskiego od tranzytu i połączeniu głównych korytarzy, z drugiej zaś umożliwią efektywną komunikację pomiędzy poszczególnymi ośrodkami subregionalnymi.
3. Wzmocnienie powiązań transportowych metropolii warszawskiej, poprawa wydolności systemu transportowego (zarówno lądowego jak i lotniczego) Warszawy, przyczynią się

do wzmocnienia jej funkcji metropolitalnych i intensyfikacji metropolizacji obszaru jej oddziaływania. Równoczesne wzmocnienie połączeń z Łodzią może przyczynić się natomiast do ukształtowania dwubiegunowego układu metropolitalnego (spinanego przez Koleje Dużych Prędkości - KDP i Centralny Port Lotniczy), pozwalając obu miastom zwiększyć i lepiej wykorzystać swój potencjał.

4. Metropolia warszawska jako potencjalna metropolia europejska (potencjalne MEGA – wg. klasyfikacji ESPON-u) i krajowy biegun wzrostu, w procesie konkurencji międzynarodowej (europejskiej i globalnej) tworzyć będzie coraz silniejsze węzły przedsiębiorczości i innowacji oddziałujące na kraj i region.
5. Miasta tworzące policentryczną sieć subregionalnych ośrodków równoważenia rozwoju (Ciechanów, Ostrołęka, Płock, Radom, Siedlce) stanowią miejsca aktywizacji dla ich najbliższego otoczenia jako subregionalne bieguny wzrostu.
6. Ośrodki regionalne województwa mazowieckiego, położone w odległości ok. 100 km od metropolii warszawskiej, do których nie docierają procesy dyfuzji rozwoju z metropolii, są wspierane przez wzmocnienie ośrodków osadniczych położonych na tzw. "Dużej Obwodnicy Warszawy" (w paśmie miejscowości: Grójec, Żyrardów, Sochaczew, Wyszogród, Nowy Dwór Mazowiecki, Serock, Wyszaków, Łochów, Mińsk Mazowiecki, Góra Kalwaria) oraz miasta położone w pasmach aktywizacji społeczno-gospodarczej – głównie w oparciu o korytarze transportowe.
7. Pasma potencjalnie najwyższej innowacyjności i aktywności społeczno-gospodarczej kształtują się współzależnie z budową i modernizacją międzynarodowego i krajowego systemu infrastruktury technicznej (głównym jego elementem będzie system autostrad i dróg ekspresowych, linii kolejowych, telekomunikacyjnych, paliwowo-energetycznych).
8. Pomiedzy pasmami najwyższej aktywności społeczno-gospodarczej oraz węzłami sieci osadniczej wyznaczone zostaną zweryfikowane wielkoobszarowe systemy obszarów cennych przyrodniczo objętych ochroną prawną oraz predestynowanych do objęcia ochroną prawną, uzupełnione o sieć korytarzy ekologicznych.
9. Pomiedzy pasmami najwyższej aktywności społeczno-gospodarczej oraz węzłami sieci osadniczej wyznaczone zostaną strategiczne żywicielskie obszary rolnicze.
10. Doliny rzek wraz z ukształtowanymi na nich wartościami kulturowymi stanowią pasma przyrodniczo-kulturowe regionu.

III. POLITYKI PRZESTRZENNE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest aktem polityki przestrzennej, którego treść i zakres określa art. 39 ust. 3 *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*. Zaproponowane poniżej polityki przestrzenne Planu uwzględniają ponadto *Założenia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego*. Polityki te adresowane są do obszaru całego województwa, przy czym w dalszym etapie – po weryfikacji i ponownej identyfikacji obszarów problemowych oraz obszarów funkcjonalnych – zostaną dla tych obszarów wprowadzone polityki przestrzenne z ich własnym pakietem działań i zadań dostosowanych do specyfiki danego obszaru.

Z punktu widzenia zróżnicowanych cech przestrzeni województwa i wyraźnej dychotomii rozwoju oraz kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, efektywnościowo najskuteczniejszym jest kierunek polityki przestrzennej równoważący kryteria efektywności i równości, tj. pomiędzy:

- polityką nastawioną na usuwanie nierówności (barier, ograniczeń, "wąskich gardeł") i rozwiązywanie konfliktów w zagospodarowaniu – daleką jednak od mechanicznego wyrównywania, przy założeniu, że rozwój jest zawsze nierównomierny,

a

- polityką polaryzacji, przyjmującą jako proces naturalny nierównomierność rozwoju i wspieranie tylko elementów najbardziej efektywnych, bez interwencji pobudzającej mechanizmy endogenicznego rozwoju w słabszych ogniwach sieci, czy obszarach położonych peryferyjnie.

Proponowane poniżej polityki przestrzenne opierają się na **zasadzie równoważenia rozwoju regionu i wykorzystania istniejących, endogenicznych czynników rozwoju.**

1. Polityka kształtowania i ochrony systemu zasobów i walorów przyrodniczych oraz standardów środowiska.

Polityka ta – w związku z uzyskanymi kompetencjami samorządu województwa – będzie polegać na kształtowaniu (i weryfikacji) obszarów ochrony zasobów i walorów przyrodniczych przy jednoczesnym utrzymaniu cennych przyrodniczo obszarów.

Na podstawie wykonanej waloryzacji elementów środowiska przyrodniczego województwa zostaną zweryfikowane obszary objęte ochroną prawną i predestynowane do objęcia taką ochroną.

Polityka ta zmierzać będzie do stworzenia ciągłości przestrzennej systemu obszarów o cennych wartościach przyrodniczych oraz zapewnienia pomiędzy nimi powiązań ekologicznych. Polityka ta adresowana jest, co do zasady, do całego obszaru województwa, natomiast w ujęciu przestrzennym koncentrować się będzie przede wszystkim na systemie dolin rzek, zwartych obszarach leśnych, a także korytarzach ekologicznych, które zostaną zdelimitowane w Planie, ale muszą charakteryzować się wysokim, naturalnym stopniem pokrycia terenu.

Rezultatem tej polityki będzie określenie systemu ochrony przyrody, a także wyznaczenie istniejących i projektowanych wielkoobszarowych systemów ochrony przyrody. Będzie ona polegać również na kształtowaniu tzw. „zielonych pierścieni” wokół miast, tworzeniu zasad ograniczania zabudowy na tych terenach polegających na przeciwdziałaniu rozlewaniu się i rozpraszaniu zabudowy.

Polityka ta będzie również realizowana poprzez działania ochronne wobec istniejących kompleksów leśnych i zadrzewień, a także gleb o wysokich wartościach bonitacyjnych. Skierowana będzie do obszarów leśnych objętych ochroną prawną w formie Kampinoskiego Parku Narodowego - i dziewięciu parków krajobrazowych województwa oraz obszarów chronionego krajobrazu, dla których zostaną zweryfikowane granice oraz tworzone będą plany ochrony. Polityka ochrony gleb koncentrować się będzie przede wszystkim na części zachodniej i południowej województwa, ze szczególnym uwzględnieniem: Równiny Błońskiej, Wysoczyzny Ciechanowskiej i Płockiej, rejonów Grójca i Radomia oraz rejonównadbużańskich. Ochrona ta będzie polegać przede wszystkim na ograniczaniu wydawania opinii i zgód na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

Drugim kierunkiem realizacji omawianej polityki, poza ochroną zasobów i walorów przyrodniczych, będzie poprawa standardów środowiska przyrodniczego, realizowana poprzez zwiększanie zasobów i retencji wodnej, renaturalizację przekształconych odcinków rzek i terenów zalewowych, poprawę jakości wód powierzchniowych poprzez dalszą konieczną budowę i rozbudowę oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacji zbiorczej, w ramach realizowanego *Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych*.

Istotnym kierunkiem działań będzie również: dalsze tworzenie systemu gospodarki odpadami, ukierunkowanego na likwidację i rekultywację niewłaściwie urządzonych składowisk, organizowanie sieci regionalnych składowisk odpadów (Uniszki Cegielnia, Wola Pawłowska, Kobierniki, Dalanówek, Otwock-Świerk, Łosice, Baniocha, Guzów, Krzyżowka-Słabomierz, Lubiejewo Stare, Goworki, Wola Suchożebrska, Zielonka). Również ważnym działaniem będzie wdrażanie programów ochrony powietrza dla stref, w których następuje przekroczenie poziomu dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń.

2. Polityka kształtowania ochrony i odnowy systemu środowiska kulturowego.

Polityka ta będzie polegała na ochronie i eksponowaniu najbardziej wartościowych zespołów i obiektów środowiska kulturowego oraz wspieraniu działań promocyjnych na rzecz zwiększania ich dostępności.

Na podstawie wykonanej waloryzacji elementów środowiska kulturowego województwa (ustalenie zasobów elementów środowiska kulturowego i przyjęcie kryteriów oceny ich wartości, identyfikacja obszarów najbardziej wartościowych) zostaną zweryfikowane i zaproponowane do ochrony nowe obszary.

Polityka ta będzie również realizowana poprzez identyfikację obszarów priorytetowych, wymagających rewitalizacji, a następnie wspomaganie tych obszarów wspólnie z samorządami gmin. W ramach tej polityki wyznaczone zostaną strategiczne obszary ochrony wymagające działań samorządu województwa.

Polityka ta adresowana jest, co do zasady, do obszaru całego województwa, a w układzie przestrzennym będzie miała charakter rozproszony i będzie adresowana do obszarów o najcenniejszych walorach krajobrazu i dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej, rejonów miast i miejscowości charakteryzujących się najcenniejszymi układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zabytkami.

System ten obejmować będzie ok. 130 miast historycznych Mazowsza, wśród których szczególne znaczenie dla dziedzictwa kulturowego ma: Warszawa, Płock, Pułtusk, Radom, Szydłowiec, Góra Kalwaria, Iłża, Sierpc, Węgrów oraz miasta ogrody: Konstancin-Jeziorna, Podkowa Leśna, Milanówek, Ząbki, Rybienko Leśne oraz miejscowości pasma otwockiego. Polityka ta będzie również skierowana do obszarów poza głównymi ośrodkami społeczno-gospodarczymi, gdzie zasoby kulturowe stanowią główne wartości tych obszarów.

Wytyczone zostaną obszary zintegrowane w postaci pasm przyrodniczo-kulturowych. Pasma te obejmować będą charakterystyczne wielkoprzestrzenne elementy krajobrazowe (doliny rzek) oraz pasma wzdłuż szlaków kolejowych (Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej i Warszawskiej Kolei Dojazdowej) oraz rejonów etnograficznych województwa mazowieckiego. Układ pasmowy pozwoli na kształtowanie powiązań funkcjonalno-przestrzennych pomiędzy dużymi ośrodkami o dobrze wykształconej tożsamości kulturowej, a obszarami peryferyjnymi.

3. Polityka poprawy odporności na zagrożenia naturalne i wspierania wzrostu bezpieczeństwa publicznego

Polityka ta odnosi się do najważniejszych obszarów zagrożeń występujących na terenie województwa mazowieckiego i polegać będzie przede wszystkim na określeniu kierunków działań minimalizujących te zagrożenia. Ma więc przede wszystkim charakter przeciwdziałania i ograniczania.

Sprawą kluczową jest przede wszystkim minimalizacja ryzyka wystąpienia powodzi oraz przeciwdziałanie ewentualnym jej skutkom, poprzez zapewnienie warunków przepływu wielkich wód. Kierunki działań obejmować będą działania techniczne i nietechniczne polegające na prowadzeniu robót utrzymaniowych na rzekach, remontach i budowie urządzeń wodnych oraz modernizacji i budowie wałów przeciwpowodziowych na: Wiśle, Narwi, Bugu, Pilicy, Bzurze, a także mniejszych rzekach (gdzie również często dochodzi do wystąpień z brzegów i podtopień).

Polityka ta będzie realizowana również poprzez wykorzystanie obecnie sporządzanych przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej map ryzyka powodziowego oraz studium dla obszarów nieobwałowanych i wyznaczenie w oparciu o nie w planie województwa oraz w dokumentach gmin, lokalizacji polderów zalewowych, umożliwiających kontrolowane ograniczanie skutków powodzi na terenach zabudowanych i jednocześnie przeciwdziałanie zabudowie terenów zalewowych.

Polityka ta polegać będzie również na realizacji działań zmierzających do wyprowadzenia transportu materiałów niebezpiecznych poza rejony o dużej gęstości zaludnienia, a także wyznaczania miejsc parkowania pojazdów transportujących tego typu materiały. Szczególnie newralgicznym miejscem w tym zakresie jest węzeł połączeń drogowych i kolejowych w Warszawie i w Płocku (rejon rafinerii płockiej oraz wszystkich pozostałych magazynów paliw płynnych i gazowych – okolice Radzymina i Izabelina) oraz substancji niebezpiecznych (okolice Błonia i Grodziska Mazowieckiego).

Osobną grupę kierunków działań stanowi infrastruktura techniczna o charakterze sieciowym i punktowym. W przypadku systemów elektroenergetycznych należy wspierać tworzenie nowych rozproszonych źródeł – zwłaszcza z wykorzystaniem energii odnawialnej. W przypadku sieci telekomunikacyjnej, poza rozbudową, należy podjąć działania zmierzające do stworzenia możliwości wspólnego wykorzystania sieci cywilnych i wojskowych w działaniach kryzysowych, a także poprawić poziom zabezpieczenia, zarówno z punktu widzenia technicznego, jak i użytkowego. Uszkodzenie sieci gazowej, poza zakłóceniem dostaw, może wywołać bezpośrednie zagrożenie życia. Z tego względu należy wspierać odpowiednie ich zabezpieczanie ze szczególnym uwzględnieniem gazociągów wysokiego ciśnienia i rurociągów międzynarodowych.

Polityka bezpieczeństwa publicznego musi również uwzględniać ochronę przestrzeni wokół terenów zamkniętych, przed wpływem urbanizacji. Zadania związane z obronnością wymagają nakładania ograniczeń w użytkowaniu terenów poprzez ich uwzględnianie i stosowne zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, oraz w planie województwa. Szczególnym przypadkiem są tu tereny wojskowe związane ze wsparciem sił szybkiego reagowania NATO oraz objęte programem NSIP (*NATO Security Investment Programme*) lub tworzone w ramach jego realizacji (Warszawa Pyry, Mińsk Mazowiecki, Puszcza Mariańska, okolice Zielonki, Rembertów, Zegrze).

Polityka bezpieczeństwa musi również polegać na integracji działań wszystkich podmiotów ratownictwa cywilnego i tworzeniu struktur zapewniających sprawne działanie sieci zintegrowanego ratownictwa i zarządzania kryzysowego.

4. Polityka rozwoju systemów infrastruktury energetycznej i telekomunikacyjnej

Głównym celem tej polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa i niezawodności zasilania krajowego systemu przesyłowego energii elektrycznej poprzez zwiększanie możliwości tranzytowych na kierunku wschód – zachód.

Wymogiem koniecznym dla zachowania bezpieczeństwa dostaw energii jest posiadanie odpowiednio ukształtowanej sieci przesyłowej, efektywnie łączącej główne źródła energii (Ostrołęka, Kozienice, Dębe) i największe obszary poboru mocy (miasta, zakłady przemysłowe). Konieczność uwzględnienia rozbudowy sieci przesyłowych jasno wynika z przyjętych przez Polskę zobowiązań międzynarodowych (sieć TEN-E) i wymogów tworzenia jednolitego i spójnego systemu energetycznego UE, w którym Mazowsze stanowić będzie zaplecze dla mostu energetycznego do krajów bałtyckich. Z tego względu należy położyć szczególny nacisk na realizację zamierzeń obejmujących stworzenie połączeń stacji elektroenergetycznych w Siedlcach - Ujrzanowie i Ołtarzewie z elektrowniami konwencjonalnymi w województwie, jak też połączeń Ostrołęki i Płocka z Olsztynem i Łomżą oraz rozbudowy sieci 220 kV w obrębie Obszaru Metropolitalnego Warszawy. Obecnie przygotowujemy projekt rządowego Programu zawierającego zadania rządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego w zakresie rozwoju przesyłowych sieci elektroenergetycznych określi inwestycje, której zostaną uwzględnione w planie województwa, a następnie zostaną wprowadzone do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin.

W ramach realizacji tej polityki istotne jest także uwzględnienie potencjału nowych źródeł paliw gazowych i naftowych, a także konieczność stworzenia linii przesyłu surowca. Należy dążyć do realizacji nowego połączenia zapewniającego dywersyfikację źródeł dostaw ropy (Brody-Płock) i zapewnienia nieprzerwanych dostaw gazu konwencjonalnego (druga nitka gazociągu Jamalskiego).

Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa powinno się odbywać poprzez dywersyfikację źródeł energii, rozumianą jako energetykę rozproszoną w obszarach do tego predysponowanych, tj.: energetyka wiatrowa – rejon Ciechanowa, Płocka, Radomia; biogazownie – przy zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego, dużych gospodarstwach hodowlanych, oczyszczalniach ścieków; wykorzystanie energii geotermalnej w okolicach Gostynina. Celowe będzie także umożliwienie wykorzystania wewnętrznych zasobów energetycznych województwa, przede wszystkim w obszarach pozametropolitalnych, o niskim potencjale społeczno-gospodarczym.

W zakresie systemów ciepłowniczych polityka ta obejmować będzie działania mające na celu dostosowanie systemów ciepłowniczych do sposobu zagospodarowania. Polityka ta powinna być realizowana poprzez ułatwianie dostępu i wyboru nośników energii przez użytkowników, zgodnie ze strukturą zagospodarowania przestrzennego, możliwościami ekonomicznymi, preferencją źródeł paliw przyjaznych dla środowiska. Gminne dokumenty energetyczne (założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe) powinny być spójne z dokumentami planistycznymi (studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego). Rozwój systemów produkujących docelowo powinien kojarzyć energię cieplną i elektryczną.

W zakresie telekomunikacji i teleinformatyki kierunki działań powinny wynikać z wdrażania *Strategii e-Rozwoju Województwa Mazowieckiego*. Celem tej polityki powinno być umożliwienie szerokopasmowego dostępu do internetu dla wszystkich mieszkańców województwa, przedsiębiorców i jednostek publicznych, poprzez budowę infrastruktury

informatycznej w obszarach deficytowych i o niskiej opłacalności w zakresie światłowodowej sieci szkieletowej.

5. Polityka poprawy dostępności i efektywności transportowej województwa

Polityka ta musi być analizowana i wdrażana w trzech skalach przestrzennych, poprzez system ustanowionych europejskich korytarzy transportowych – obecnie weryfikowanych, nowych inicjatyw europejskich i regionalnych oraz w oparciu o powiązania krajowe i wewnątrzregionalne.

Polityka ta ma celu przede wszystkim – w sensie przestrzennym zwiększenie dostępności transportowej województwa, a przez to spójności i konkurencyjności – w sensie kierunków działań transportowych – integrowanie różnych systemów i elementów transportu.

Polityka ta powinna się skupiać na działaniach wzmacniających połączenia w istniejących korytarzach transportowych i obejmować usprawnienia połączeń krajowych i międzynarodowych (zintegrowane systemy transportowe) w szczególności na trasach stanowiących wypełnienie europejskich korytarzy transportowych: KI, KII, KVI, KA.

Działania te powinny mieć w pierwszym rzędzie charakter kompleksowy i zintegrowany, zmierzający nie tylko do wypełnienia brakującą infrastrukturą istniejących i planowanych korytarzy, ale także wykreowanie w nich stref rozwojowych umożliwiających rozwój przedsiębiorczości szczególnie z zakresu logistyki, transportu i magazynowania. W zaktualizowanym Planie wskazane zostaną strefy predestynowane do rozwoju usług logistycznych i magazynowych (na podstawie m.in. „Studium wpływu realizacji Rail Baltica i Via Baltica na sektor logistyki na Mazowszu”).

Polityka ta w równym stopniu uwzględniać będzie modyfikację Transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN-T i propozycje nowych osi priorytetowych TEN-T, w tym na Mazowszu: autostradę A2, trasę S19 (*Via Carpatia*) i S61 (*Via Baltica*). Wskazane zostaną również działania zmierzające do redukcji energochłonności transportu i poprawy bezpieczeństwa z uwzględnieniem ustaleń Białej Księgi, w której istotną rolę położono na intermodalność i zasobooszczędność transportu.

W skali wewnątrzregionalnej głównym kierunkiem działań będzie kontynuacja zadań dotyczących podnoszenia klasy dróg do standardów dróg ekspresowych (S), głównych ruchu przyspieszonego (GP) i głównych (G), zmierzających do utworzenia:

- „Wielkiej Obwodnicy Mazowsza” łączącą ośrodki subregionalne: Płock, Ciechanów, Ostrołęka, Siedlce, Radom;
  - „Dużej Obwodnicy Warszawy” wokół aglomeracji warszawskiej łączącą miasta: Sochaczew, Grójec, Góra Kalwaria, Mińsk Mazowiecki, Wyszaków, Wyszogród;
  - „Ekspresowej Obwodnicy Okoławarszawskiej” zapewniającej powiązania zewnętrzne Warszawy z systemem międzynarodowym i krajowym w oparciu o korytarze: Trasy Armii Krajowej, Wschodniej Obwodnicy Warszawy, Południowej Obwodnicy Warszawy oraz realizację tras obwodowych w Warszawie („Obwodnica Śródmiejska”, „Obwodnica Miejska”) eliminujących ruch tranzytowy z centrum i usprawniających ruch międzypodzielnicowy;
  - korytarzy ponadregionalnych, stanowiących potencjalne pasma aktywizacji gospodarczej na kierunkach: Warszawa-Radom i Warszawa-Płock oraz Piotrków Trybunalski (od autostrady A1) – Radom – Lublin;
- a także:
- modernizacja i podnoszenie klasy dróg wojewódzkich, w szczególności w obszarze otoczenia metropolii warszawskiej oraz powiązań Ostrołęki, Ciechanowa i Płocka z Warszawą.

Wzmacnianie powiązań ośrodków subregionalnych z Warszawą powinno zostać w największej mierze oparte na transporcie kolejowym: remodernizacji linii Warszawa – Ostrołęka, dobudowie drugiego toru na odcinku Warka – Radom, budowie efektywnego połączenia Warszawa – Płock. Istotne jest również rozwinięcie połączeń szynowych w obszarze aglomeracji warszawskiej poprzez budowę lekkiej kolei lub tramwaju do Piaseczna, Konstancina- Jeziornej, Raszyna i Łomianek.. W ramach tej polityki, rozpatrywanej w skali regionalnej, powinno się uwzględniać wzmacnianie roli transportu kolejowego, poprzez m.in. rozbudowę sieci parkingów P+R oraz połączeń dowożących i odbierających pasażerów z węzłów przesiadkowych.

W skali krajowej wzmacniane powinny być połączenia Mazowsza z pozostałymi województwami. Koncentryczny układ sieci drogowej ciężący do stolicy kraju jest stale usprawniany, a jego ostateczny kształt jest w znacznej mierze ustalony. Zdecydowanych działań wymagają natomiast połączenia kolejowe. Uwzględnienia wymaga projekt budowy linii Kolei Dużych Prędkości Warszawa – Łódź – Poznań – Wrocław oraz wynikające z tego szanse i zagrożenia.

W ramach tej polityki należy nawiązać także do kwestii rozwoju centrów multimodalnych. Obok dostępności rozumianej tradycyjnie coraz większą wagę w UE przywiązuje się do dostępności multimodalnej. Oznacza to przechodzenie na nową jakość, do której Mazowsze musi na bieżąco dorównywać.

Odrębną kwestią jest transport publiczny, który w wyniku wprowadzenia w życie zapisów *ustawy z dnia 16 grudnia 2010 o publicznym transporcie zbiorowym*, zyskał po raz pierwszy ogólne ramy organizacyjne. Powierzenie marszałkowi województwa kompetencji organizatora transportu zbiorowego w województwie nakłada obowiązek sporządzania planu transportowego, który z mocy ustawy będzie aktem prawa miejscowego.

W zakresie transportu lotniczego sprawą kluczową jest określenie lokalizacji nowego Centralnego Portu Lotniczego. Określone powinny zostać również kierunki działań wynikające z przyjętego Obszaru Ograniczonego Użytkowania wokół portu lotniczego im. F. Chopina w Warszawie, a także budowy regionalnego portu lotniczego w Modlinie, ze szczegółowym wskazaniem obszaru jego oddziaływania - oraz zgodnie z europejskimi trendami – propozycją odpowiednich funkcji: transportowych, logistycznych, przemysłowych – w tym wysokich technologii.

Polityka ta uwzględniać będzie również ustalenia *Programu rozwoju lotnictwa cywilnego na Mazowszu* oraz *Programu rozwoju i modernizacji technologicznej transportu szynowego na Mazowszu w kontekście polityki transportowej województwa*, które sporządzane są równoległe z aktualizacją *Planu*.

6. Polityka wspierania konkurencyjności wybranych ośrodków osadniczych.

Polityka ta skierowana będzie przede wszystkim do ważnych z punktu widzenia położenia w strukturze funkcjonalnej województwa oraz systemie osadniczym ośrodków i miejscowości. Jej adresatami będzie: metropolia warszawska i jej otoczenie, ośrodki subregionalne województwa mazowieckiego, miasta położone pomiędzy metropolią warszawską, a ośrodkami subregionalnymi zapewniające poprzez własny mocniejszy potencjał endogeniczny podtrzymanie procesów dyfuzji rozwoju z metropolii na obszary peryferyjne województwa położone na tzw. Dużej Obwodnicy Warszawy (Grójec, Żyrardów, Sochaczew, Wyszogród i Nowy Dwór Mazowiecki, Serock, Wyszaków, Łochów, Mińsk Mazowiecki, Góra Kalwaria). Polityka ta obejmować będzie również wybrane miasta i miejscowości położone peryferyjnie w sensie geograficznym, a także w sensie struktury funkcjonalnej - poza obszarem pasm rozwoju społeczno-gospodarczego.

Zróznicowany charakter tej polityki polegać będzie na rozwoju wyspecjalizowanych funkcji metropolitalnych, przede wszystkim naukowo-badawczych, innowacyjnej gospodarki, rozwoju instytucjonalnego placówek kultury i sztuki, wyspecjalizowanych usług publicznych w zakresie infrastruktury społecznej oraz usług komercyjnych obsługi ludności, transportu publicznego i jego powiązań z otoczeniem, ale także głównych inwestycji transportowych, w tym realizacji ekspresowej obwodnicy warszawskiej, obwodnicy miejskiej i śródmiejskiej, rozwoju transportu szynowego.

Polityka równoważenia systemu osadniczego dla jednostek położonych poza obszarem metropolii warszawskiej koncentrować się będzie na wspomaganie rozwoju lokalnego przemysłu, stanowiącego bazę ekonomiczną miast, a także obsługi rolnictwa, rewitalizacji miast oraz zwiększania liczby połączeń komunikacyjnych pomiędzy otoczeniem a ośrodkami „biegunami wzrostu”, poprawie standardów dróg tworzących układ obwodnic oraz modernizacji dróg wojewódzkich.

Polityka ta będzie polegać na kontynuacji dotychczasowych działań dotyczących poprawy poziomu obsługi ludności – tworzenia infrastruktury społecznej, rozwoju szkolnictwa wyższego i kształcenia zawodowego oraz specjalistycznej opieki medycznej.

W ośrodkach osadniczych położonych w pasmach rozwoju należy tworzyć zintegrowane centra finansowe, handlowo-usługowe, przedstawicielstwa dużych przedsiębiorstw, szkół wyższych, miasteczek akademickich, pełniących funkcje kreatorów nowych struktur miejskich.

7. Rozbudowa potencjału przemysłowego i wspieranie innowacyjności.

Polityka ta skierowana jest do całego województwa, a jej kierunki działań uwzględniać powinny położenie danego miejsca w strukturze funkcjonalnej województwa. Adresatami tej polityki jest: metropolia warszawska i jej otoczenie, ośrodki subregionalne województwa mazowieckiego, miasta położone pomiędzy metropolią warszawską, a ośrodkami subregionalnymi zapewniające poprzez własny mocniejszy potencjał endogeniczny podtrzymanie procesów dyfuzji rozwoju z metropolii na obszary peryferyjne województwa położone na tzw. Dużej Obwodnicy Warszawy (Grójec, Żyrardów, Sochaczew, Wyszogród, Nowy Dwór Mazowiecki, Serock, Wyszaków, Łochów, Mińsk Mazowiecki, góry Kalwarii). Polityka ta obejmować będzie wybrane miasta i miejscowości położone peryferyjnie w sensie geograficznym województwa, a także w sensie struktury funkcjonalnej – poza obszarem pasm rozwoju społeczno-gospodarczego.

Polityka ta musi więc wykorzystywać istniejący potencjał wyspecjalizowanych funkcji metropolitalnych, przede wszystkim naukowo-badawczych, kapitału ludzkiego i społecznego, położenie (na przecięciu korytarzy transportowych w węźle transportowym), przy wykorzystaniu tzw. korzyści wielkiej skali. W tym sensie polityka ta w znacznym stopniu realizowana będzie poprzez kierunki działań innych polityk: *wspierania konkurencyjności wybranych ośrodków osadniczych czy poprawy dostępności i efektywności transportowej województwa.*

Wspieranie rozwoju przemysłu, w tym wysokich technologii w oparciu o istniejące zasoby, jako źródła wzrostu endogenicznego poza obszarem metropolii warszawskiej powinno mieć miejsce w dużych ośrodkach akademickich (Płock, Radom) zaś przemysł tradycyjny i rzemiosło powinny być wspierane w ośrodkach subregionalnych i miastach powiatowych.

Samorząd województwa może organizować, inicjować i wspierać tę politykę niezależnie od tego, że w dużej mierze za jej realizację odpowiedzialni są przedsiębiorcy i administracja rządowa. W kompetencjach Samorządu Województwa leży jednak rozdysponowanie środków unijnych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFFR) i ocena

wniosków przedsiębiorców w oparciu m.in. o Plan Województwa, która umożliwia kształtowanie inwestycji w wybranych obszarach.

Zarząd Województwa posiada również instrument polityki w postaci opiniowania wniosków o zmianę granic specjalnych stref ekonomicznych, pozwalające włączać wybrane obszary województwa do stref ekonomicznych.

Polityka ta będzie również realizowana poprzez:

- utworzenie obszaru rozwoju wysokich technologii w postaci *Centralnego Okręgu Wiedzy, Edukacji, Nauki, Wysokich Technik i Technologii* między Warszawą a Łodzią;
- tworzenie parków przemysłowo-technologicznych (okolice Płocka, okolice lotniska w Modlinie, Radom) oraz tworzenie ich zamiejscowych filii;
- wspomaganie Warszawskiego Parku Technologicznego;
- wspomaganie rozwoju zdelimitowanych obszarów rozwoju innowacji w Warszawie w oparciu o uczelnie i powstające wokół nich ośrodki na osi: SGH-SGGW – Uniwersytet Warszawski na Ochocie – Uniwersytet Medyczny;
- stymulowanie współpracy na linii biznes – (sektor B+R) poprzez organizację konferencji naukowych czy wsparcie projektów badawczych;
- tworzenie możliwości intensyfikacji działalności gospodarczej poprzez przygotowywanie uzbrojonych terenów inwestycyjnych, w tym na terenach powojaskowych (Modlin, Radom), w otoczeniu lotnisk i multimodalnych punktów przeładunkowych;
- przyciągania inwestorów zwłaszcza w najbardziej preferowanych branżach jak technologie informacyjne, nanotechnologia, biomedycyna, technologie kosmiczne;
- inicjowanie tworzenia klastrów, gron przedsiębiorczości, czy związków producenckich związków i spółdzielni produkcyjnych jako instrumentu integrującego, przedsiębiorców skierowanego do wszystkich typów branż przemysłu (np. Łódzko- Mazowieckiego Klastra Przetwórstwa Warzyw i Owoców);

Obszary rozwoju konkretnych branż zostaną wyznaczone na podstawie istniejącej działalności na danym terenie oraz przeprowadzonych analiz potencjału rozwoju poszczególnych sektorów. Postuluje się wprowadzać nowe inicjatywy na obszary wymagające przekształceń i rewitalizacji, które zostaną odpowiednio wyposażone w infrastrukturę techniczną (obszary pokolejowe, poprzemysłowe, powojaskowe).

Dzisiaj wiadomo, że wsparcia wymagać będą:

- obszary rozwoju przemysłu kreatywnego: metropolia warszawska z okolicznymi terenami, miasta-ośrodki akademickie, obszary o dużych walorach dziedzictwa kulturowego;
- pasma wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych – jako potencjalne obszary rozwoju usług związanych z logistyką, obszary te powinny być zlokalizowane w pobliżu głównych korytarzy transportowych oraz największych ośrodków subregionalnych. Główne obszary tworzenia centrów logistycznych powinno być rozmieszczane w paśmie zachodnim otoczenia metropolii warszawskiej, w stronę Łodzi oraz w części wschodniej województwa w kierunku Rosji oraz krajów nadbałtyckich.
- strefy rozwoju gospodarczego, opartego na klastrach spożywczych – okolice Ostrołęki (mleczarstwo, produkcja mięsa), Radomia i OMW (warzywnictwo), Grójca Zwolenia (sadownictwo), Zwolenia pomiędzy Warszawą i Łodzią (warzywa i owoce);
- obszary włączane do stref ekonomicznych: łódzkiej, starachowickiej, tarnobrzeszkiej, suwalskiej oraz warmińsko-mazurskiej.

Efektom tej polityki poza rozwojem przemysłu i przedsiębiorczości, w tym przemysłu innowacyjnego i kreatywnego powinno być stopniowe tworzenie specjalizacji regionalnej, która stanowić będzie efektywne endogeniczne czynniki rozwoju.

8. Porządkowanie i restrukturyzacja funkcjonalna w województwie mazowieckim

Polityka ta ma na celu poprawę efektywności struktur przestrzennych i adresowana jest do obszaru całego województwa. Polega ona przede wszystkim na wprowadzeniu zasad kształtowaniu stref funkcjonalno-przestrzennych w ośrodkach osadniczych województwa mazowieckiego. Strefy te dotyczyć będą zarówno porządkowania funkcji jak i porządkowania zabudowy.

W strefach tych należy przede wszystkim lokalizować inwestycje zgodne z funkcjami wiodącymi. Dopuszczalne mogą być również lokalizacje innych funkcji niż preferowane – o ile nie będą one powodowały zagrożenia dla funkcji wiodących.

Polityka ta wykorzystywać będzie kierunki działań zapisane w innych politykach przestrzennych np. działań na rzecz tworzenia systemu obszarów chronionych z weryfikacją zasad zagospodarowania jednoznacznie określających warunki dopuszczalnego zainwestowania, działań na rzecz kształtowania krajobrazu, harmonijnie skomponowanego i zachowującego tożsamość kulturową i walory krajobrazowe, a także działania w zakresie systemu transportowego kształtujące charakter obwodnicowy.

Polityka ta będzie realizowana poprzez odpowiednie struktury pasm zurbanizowanych i terenów otwartych – tj.:

- strefa uzupełnienia zabudowy – strefa, w której zagospodarowanie powinno być podporządkowane funkcjom związanym z zabudową mieszkaniową, usługową, przemysłową lub techniczną o wysokim stopniu intensywności – przeznaczona do zainwestowania w pierwszej kolejności ;
- strefa rozwoju zabudowy – zagospodarowanie w tej strefie powinno być podporządkowane funkcjom związanym z zabudową mieszkaniową, usługową, przemysłową bądź techniczną o średnim stopniu intensywności – przeznaczona do zainwestowania w drugiej kolejności, zwłaszcza po wyczerpaniu zapasów strefy uzupełnienia zabudowy. Preferencja dla powyższych funkcji nie wyklucza dopuszczenia w strefie innych funkcji;
- strefa zachowania zabudowy – dopuszcza się w niej adaptację istniejącego zagospodarowania, a nowe zagospodarowanie podporządkowuje celom ochrony środowiska przyrodniczego. W strefie tej nie należy przeznaczać pod zabudowę lub inną działalność inwestycyjną terenów rolnych i leśnych;
- strefa wyłączenia spod zabudowy – ogranicza się w niej do niezbędnego minimum rozbudowę istniejącego zagospodarowania, a preferuje się formy użytkowania terenu podporządkowane funkcjom związanym z ochroną środowiska. W strefie tej zaleca się zakaz wznoszenia nowych budynków, z wyjątkiem odbudowy po zniszczeniach wskutek zdarzeń losowych.

IV. KOLIZJE PRZESTRZENNE I KONFLIKTY SPOŁECZNE

W każdej przestrzeni występują kolizje i konflikty społeczne stanowiące konsekwencję postępującej organizacji struktury przestrzennej, wynikające z różnych, często rozbieżnych, celów wielu podmiotów gospodarujących we wspólnej przestrzeni.

W województwie mazowieckim występuje kilkaset kolizji przestrzennych, którym nierzadko towarzyszą konflikty społeczne. Pola większości tych kolizji i konfliktów wynikają z naturalnego nałożenia różnych elementów zagospodarowania przestrzennego zwłaszcza występujące w obszarach wielofunkcyjnych.

Cześć konfliktów wynika jednak z wadliwego systemu prawnego gospodarki przestrzennej, braku przesądzeń odnośnie przebiegu wielu inwestycji, w tym terminu ich

realizacji czy nawet podmiotu realizującego. Dotyczy to bowiem utworzenia rezerwy terenu, co wywołuje obowiązek odszkodowawczy po stronie gminy. Również szybkie, bezplanowe wprowadzanie zabudowy w formie arbitralnych decyzji administracyjnych stanowi barierę dla prowadzenia inwestycji celu publicznego, szczególnie liniowych, i wywołuje liczne protesty mieszkańców posiadających prawo własności działek przez które przebiegać będzie inwestycja – przy czym prawo własności jest utożsamiane z prawem do zabudowy. Kolidują przestrzenna czy konflikt społeczny nie muszą być postrzegane jako niekorzystne, lecz jako naturalne procesy wynikające z obiektywnie różnych celów, które mogą stanowić inspirację dla rozwiązań kompromisowych.

W świetle oceny dotychczasowego Planu, **głównymi kolidującymi przestrzennymi są:**

- przebieg autostrady A2, przechodzącej przez fragment Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, odcinającej park w części zachodniej od systemu regionalnych powiązań przyrodniczych;
- przebieg Południowej Obwodnicy Warszawy przechodzącej w niedalekiej odległości od najcenniejszych obszarów przyrodniczych Mazowieckiego Parku Krajobrazowego, m.in. rezerwatu *Żurawinowe Bagno*;
- modernizację drogi wojewódzkiej nr 579 przecinającej południkowo Kampinoski Park Narodowy;
- budowę przeprawy mostowej na Wiśle w ciągu drogi wojewódzkiej nr 721 (Nadarzyn – Wiązowna), na wysokości Konstancina-Jeziornej i Józefowa, stanowiącej fragment „małej obwodnicy Warszawy”, przecinającej rezerwaty przyrody na Wiśle;
- działania w zakresie zabezpieczeń przeciwpowodziowych na Wiśle (głównie prowadzenia koniecznych robót utrzymaniowych i konserwatorskich ułatwiających prowadzenie wód powodziowych) kolidujących z zasadami ochrony środowiska doliny Wisły.

Są to kolizje przestrzenne wynikające z nałożenia się różnych ważnych funkcjonalnie wielkoobszarowych form zagospodarowania przestrzennego, będące konsekwencją istniejącej struktury przestrzeni. Widać tu również konflikt wartości pomiędzy zasadą równoważenia rozwoju a potrzebą rozwoju społeczno-gospodarczego i osiągnięcia spójności województwa.

Konflikty społeczne w województwie mazowieckim można podzielić na trzy grupy:

I grupę stanowią konflikty wynikające z braku przesądzeń odnośnie:

- przebiegu inwestycji, terminu ich realizacji czy nawet podmiotu zarządzającego. Dotyczy to realizacji przede wszystkim następujących inwestycji:
  - przebiegu Trasy Olszynki Grochowskiej, łączącej układ dróg krajowych nr 7 poprzez projektowaną Wschodnią Obwodnicę Warszawy z drogą krajową nr 17 – ze względu na rezygnację z budowy trasy przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, brak przesądzenia odnośnie terminu realizacji tej inwestycji oraz podmiotu zarządzającego;
  - zasadności istnienia projektowanej „Legionowskiej Trasy Mostowej”, stanowiącej fragment układu regionalnego, dla której nie ma żadnego przesądzenia co do terminu realizacji i podmiotu realizującego zadanie;
- brak zasad zagospodarowania w wielu obszarach sieci Natura 2000 ze względu na brak planów ochrony i obawa władz i mieszkańców gmin przed wykluczeniem wielu sposobów zagospodarowania przestrzennego i gospodarczego gmin.

II grupę stanowią konflikty związane z istniejącym już zagospodarowaniem przestrzennym, które często znajduje się w niedalekiej odległości od projektowanej inwestycji lub wręcz na rezerwie terenu pod tę inwestycję jak np.:

- przebieg południowej obwodnicy Grodziska Mazowieckiego i Milanówka;

- przebieg „Trasy Książąt Mazowieckich”, stanowiącej obwodnicę Pruszkowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 719;

III grupę konfliktów stanowią konflikty wynikające z analiz wariantowania inwestycji lub pobieżnego zdaniem protestujących potraktowania analiz wariantowych. Sytuacja ta ma miejsce w przypadku:

- przebiegu Trasy N-S w Łomiankach (z propozycją przebiegu po wale przeciwpowodziowym).

Podane przykłady konfliktów przestrzennych nie zamykają całej listy, wywołują one jednak najczęstsze interwencje Samorządu Województwa Mazowieckiego i powinny zostać rozwiązane poprzez proces uzgadniania, opiniowania i partycypacji społecznej.

V. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU WOJEWÓDZTWA I POLITYKI PRZESTRZENNE

Przedstawiona poniżej tabela jest zestawieniem celów rozwojowych województwa zapisanych w *Założeniach aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego* z proponowanymi politykami przestrzennymi aktualizowanego *Planu*.

Z tabeli tej wynika, że określonym celom rozwojowym *Strategii* przypisane zostało po kilka polityk przestrzennych w formie pakietu działań wraz ze wskazaniem ich rozmieszczenia w przestrzeni.

Macierz celów *Strategii* i kierunków polityk przestrzennych *Planu* stanowi wspólny system wartości służący realizacji polityki rozwoju województwa mazowieckiego.

Na dalszych etapach prac nad dokumentami będzie następowało uszczegółowienie macierzy celów *Strategii* oraz kierunków działań i zadań skierowanych do zaktualizowanych obszarów problemowych oraz obszarów funkcjonalnych województwa.

TABELA – CELE ROZWOJOWE WOJEWÓDZTWA I POLITYKI PRZESTRZENNE

CEL PRIORYTETOWY		
OBSZAR	Cele rozwojowe	Polityki przestrzenne
PRZEMYSŁ i PRODUKCJA	Wzrost zdolności konkurencyjnej przemysłu w regionie poprzez stymulowanie zmian strukturalnych, pobudzanie aktywności innowacyjnej oraz efektywne wykorzystanie zasobów.	<ul style="list-style-type: none"> - Rozbudowa potencjału przemysłowego i wspieranie innowacyjności - Polityka poprawy dostępności i efektywności transportowej województwa - Polityka wspierania konkurencyjności wybranych ośrodków osadniczych - Polityka rozwoju systemów infrastruktury energetycznej i telekomunikacyjnej - Porządkowanie i restrukturyzacja funkcjonalna
CELE STRATEGICZNE		
GOSPODARKA	Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności produkcyjnej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii	<ul style="list-style-type: none"> - Rozbudowa potencjału przemysłowego i wspieranie innowacyjności - Polityka poprawy dostępności i efektywności transportowej województwa - Polityka wspierania konkurencyjności wybranych ośrodków osadniczych - Polityka rozwoju systemów infrastruktury energetycznej i telekomunikacyjnej - Porządkowanie i restrukturyzacja funkcjonalna
PRZESTRZEŃ/ TRANSPORT	Trwały i zrównoważony rozwój regionu oparty o endogeniczne czynniki rozwoju oraz wzrost dostępności	<ul style="list-style-type: none"> - Polityka poprawy dostępności i efektywności transportowej województwa - Polityka wspierania konkurencyjności wybranych ośrodków osadniczych - Polityka rozwoju systemów infrastruktury energetycznej i telekomunikacyjnej - Polityka kształtowania ochrony i odnowy systemu środowiska kulturowego. - Polityka kształtowania i ochrony systemu ochrony zasobów i walorów przyrodniczych oraz standardów środowiska. - Porządkowanie i restrukturyzacja funkcjonalna - Polityka poprawy odporności na zagrożenia naturalne i wspierania wzrostu bezpieczeństwa publicznego

SPOŁECZEŃSTWO	Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> - Rozbudowa potencjału przemysłowego i wspieranie innowacyjności - Polityka kształtowania ochrony i odnowy systemu środowiska kulturowego. - Polityka wspierania konkurencyjności wybranych ośrodków osadniczych - Polityka poprawy dostępności i efektywności transportowej województwa - Polityka kształtowania i ochrony systemu ochrony zasobów i walorów przyrodniczych oraz standardów środowiska.
CELE RAMOWE		
ŚRODOWISKO I ENERGETYKA	Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska	<ul style="list-style-type: none"> - Polityka rozwoju systemów infrastruktury energetycznej i telekomunikacyjnej - Polityka kształtowania i ochrony systemu ochrony zasobów i walorów przyrodniczych oraz standardów środowiska. - Polityka poprawy odporności na zagrożenia naturalne i wspierania wzrostu bezpieczeństwa publicznego
KULTURA I DZIEDZICTWO	Wykorzystanie kultury i dziedzictwa kulturowego do rozwoju przemysłów kreatywnych	<ul style="list-style-type: none"> - Polityka kształtowania ochrony i odnowy systemu środowiska kulturowego. - Polityka kształtowania i ochrony systemu ochrony zasobów i walorów przyrodniczych oraz standardów środowiska. - Polityka wspierania konkurencyjności wybranych ośrodków osadniczych - Rozbudowa potencjału przemysłowego i wspieranie innowacyjności